

PROLOOG

De zon brak door de grauwe hemel en weerkaatste haar schijnsel in de plassen die de straat deed spiegelen als de Amstel op een windstille avond. Ondanks de aangename temperatuur verschool de man zich dieper in de kraag van zijn vochtige mantel. Het kledingstuk moet een cadeau zijn geweest; zijn schouders waren te smal voor de brede pasvorm. Ook leek de kwaliteit te kostbaar voor zijn afgematte uiterlijk; fluweel en zijde was bestemd voor vermogende burgers en niet voor iemand van lager allooi. Zijn voorovergebogen houding liet hem kleiner lijken dan hij in werkelijkheid was. Donker haar krulde vanonder zijn hoed en verhulde zijn ogen. Het schonk de man de anonimiteit waar hij duidelijk naar zocht. Hij liep traag, wekte de indruk pijn te hebben. Of was het zijn ziel die beschadigd was?

Even bleef hij stilstaan. Een blik van herkenning verscheen in zijn ogen, hij richtte zich op in zijn volle lengte. De rijke, oudere dame die hem tegemoet liep, leek verward hem daar aan te treffen. Ze aarzelde voor een ogenblik en spuugde hem minachtend op zijn laarzen. Hij sloot zijn ogen, begreep blijkbaar niet waarom hem dit overkwam.

Terneergeslagen sleepte hij zichzelf weer voort. Hij werd uitgescholden en bespuugd, totdat hij een lege

steeg inliep. Voor een verlaten gebouw hield hij stil.
Met zijn hand op het raam gedrukt, tuurde hij de
ruimte in, om vervolgens naar binnen te gaan en uit het
zicht van zijn kwetsende stadsgenoten te verdwijnen.

Deel I

Jammerklagt Over de gruwsame verwoesting van Londen.

De helsche stookebrant der
Britten Stak juichende den
Vliestroom aen, En Schelling,
daer de visschers zitten.
In armoede, om den kost
belaên.

Zy zaten bang, den moort
ontvloden, Met vrouwe, en
kinderen, en vee,
In duin, half levenden, half
dooden, En klaeghden droef
dit hartewee Aen Godt, en hun
bekretene oogen.

Zy schreiden: Heer, ontferm,
ontferm: Terwijl de vlammen
opwaert vloogen, De stommen
onder dat gekerm
Zich mengden met een deerlijk
loeien: Gedooght de hemel dat
gewelt,

Die maghtigh is de hel te
boeien, Het eilant, dat in
traenen smelt, Vermagh te
troosten uit genade? Maer
onder 's volx gejammer zit De
Godtheit zelf om hoogh te
raede.

Genade, aen d'eene zy,
verbidt.
Rechtvaerdigheid, aen d'andre
zijde, Bepleit de zaak voor 't
hoogh gericht.

(J. van den Vondel, 1666)

Hoofdstuk 1

Jong geleerd is oud gedaan

Op mijn veertiende, in 1652, leerde ik een belangrijke les. Het was al op deze leeftijd dat ik een enorme liefde had voor schilderijen. Niet voor die kleine prentjes met minutieus geschilderde Bijbelse taferelen. Nee, op jonge leeftijd werd ik al warm van de grotere werken. Van intieme, huiselijke voorstellingen tot indrukwekkende zeegezichten; veel afbeeldingen konden in mijn kinderlijke enthousiasme mijn goedkeuring wegdragen.

Toch was er één ding wat ik nog leuker vond dan de schilderijen zelf: het handelen erin. Dat dit uitliep tot bizarre proporties was een doorn in het oog van mijn vader. Terugdenkend aan die tijd kan ik hem ook geen ongelijk geven. Mocht ik ooit het geluk hebben een zoon te krijgen, dan zal ik het ook niet waarderen wanneer de jongeman zonder blikken of blozen een deel van mijn collectie zou verkopen.

Een van die dagen zoveel jaren geleden kan ik me nog goed voor de geest halen. Als snotjongen van veertien zette ik een houten tafeltje klaar op het drukste punt van de straat; de kruising van de Rozengracht en de Prinsengracht. Precies naast de brug. Pas daarna pakte ik het eerste stel schilderijen van vaders wand en bracht ze naar mijn verkooppunt. Dat ze vervolgens verkocht werden als de specerijen in vaders marktkraam, maakte

me alleen nog maar ijveriger. Aan het einde van de dag had ik meer dan de helft van zijn indrukwekkende verzameling verhandeld. Het mag duidelijk zijn dat mijn oudeheer 's avonds niet geamuseerd was.

‘Wat heb je gedaan, Nicolas?!’ brulde hij. ‘Zo mooi waren ze echt niet, vader.’

‘Daar gaat het me niet om!’ Hij streek met een hand door het geld dat ik trots voor me op tafel gelegd had. ‘Wat is dat voor miezerig bedrag! Je had veel meer voor de schilderijen kunnen vangen. En dat noemt zich een zoon van mij!’ Als rasechte marktkoopman wist hij ieder voorwerp feilloos op waarde te schatten. Dat zijn eigen zoon zijn appeltjes voor de dorst zo had verpatst frustreerde ...